

PULEC

Časopis nejen pro příznivce obojživelníků a plazů.
ročník 2. číslo 3 rok 2016 ISSN 2336-8292
dostupný v pdf na www.herpeta.cz

Obsah:

Soutěže	1
Proběhlé akce	2
Představujeme projekty:	
Návrat želvy bahenní do přírody České republiky: výjimečný potenciál pískovny Hulín pro biodiverzitu	3
Poznejte nejhroženější českou žabu	4

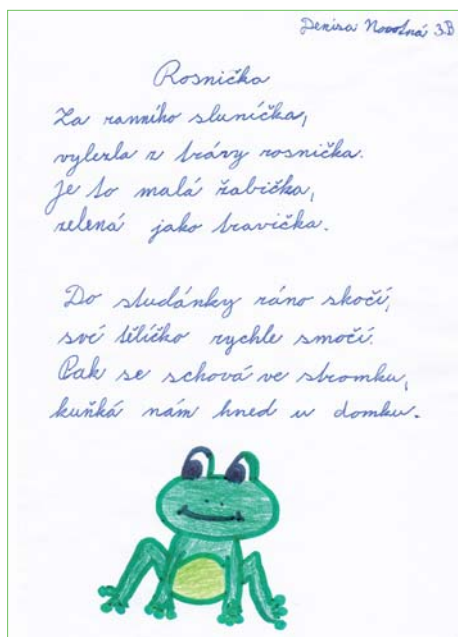

Podzimní číslo časopisu Pulec přináší ukázky ze soutěže „Básnička o obojživelníkovi nebo plazovi roku“, reportáže či ohlédnutí za některými proběhlými srpnovými a zářijovými akcemi, které se vztahovaly k obojživelníkům nebo plazům. V rubrice Představujeme projekty je stručně představen menší projekt o potencionálním využití pískoven pro návrat želvy bahenní, který bude během září ukončen, avšak jeho výstupy bude možné využít v následujících letech na obdobných lokalitách v ČR. Zmíněn je i probíhající projekt „Poznejte nejhroženější českou žabu“.

Soutěže

Básnička o obojživelníkovi a plazovi roku

Rok 2016 je ve znamení zelené. Rosnička zelená a ještěrka zelená byly předlohou pro výtvarnou soutěž „Namaluj obojživelníka nebo plaza roku 2016“, reportáž z této již tradiční soutěže je v předchozím čísle časopisu Pulec. Nyní uvádíme ukázky básniček ze soutěže, která letos začíná. Do soutěže se zapojily zejména děti z pražské Základní školy U Krčského lesa. Kromě originálních nápaditých veršů bylo několik básniček doplněno krásnými obrázky.

U rybníka

Žabko, žabko, žabičko,
ohřívá tě u rybníka sluníčko.
Jsi zelená jako tráva,
na které se pase kráva.
Dej si pozor na čápa,
nebo tě tu načapá.
Slupne tě jak malinu,
zarmoutíš tím svojí rodinu.
Rychle hupsni do vody,
ušetříš se tím nehody.
Jsi vynikající plavec,
od té doby, co jsi byla pulec.
V noci kuřkáš na měsíc,
ve dne skákej víc a víc.

Jan Tallo (5. A)

Ještěrka zelená

Na kameni, na šterku,
můžeš potkat ještěrku.
Ještěrka se napařuje:
„Dinosaurus je můj děda.
Kdo ho potká, tomu běda!“
Je to pravda, řekli vědci.
Ještěři jsou její předci.

Jakub Říha (3. B)

Ještěrka zelená

Ještěrko zelená, chráněný jsi druh,
vyhříváš se na skalce a dýcháš čerstvý vzduch.
Kůži máš smaragdovou a oči jako korálky.
Čháš tu na prince jako drak z pohádky.

Vojtěch Červinka (3. B)

Ještěrka zelená

Na pasece, na kameni,
sedí malá ještěrka.
Čiperná je, zelená je,
vypadá jak okurka.
Na pařeze tam si hoví
a u toho mouchy loví.
Když ji někdo vyplaší,
tak se za ní zapráší.
Má moc ráda sluníčko,
ohřívá si tělíčko.
U vody je také ráda,
v žábě vidí kamaráda.

Josef Rod (5. A)

Fotosoutěž „Vyfoť mě!“

Soutěž probíhá po celý rok zasíláním obrázků přes www.biolib.cz. Zaznamenáním pozorování s obrázkem přes BioLib se automaticky stáváte účastníkem soutěže.

Publikace získávají vylosovaní ze všech účastníků.

Témata (kategorie): vyfoť obojživelníka roku, - plaza roku, - želvu než Ti uteče, - ostatní obojživelníky a plazy ČR.

Proběhlé akce

Exkurze do bývalé pískovny u Obrub

Martin Šandera

První akcí v rámci projektu „Poznejte nejhroženější českou žábu“ (podrobněji o projektu na str. 4) byla 11. srpna 2016 večerní exkurze do bývalé pískovny u Obrub. Exkurze se konala zejména pro děti Přírodovědného kroužku při Muzeu přírody Český ráj (celková účast 26 dětí a čtyři dospělí). V pískovně se údajně dříve vyskytovala ropucha krátkonohá, cílem exkurze bylo mj. ukázat dětem biotop tohoto druhu a ověřit jeho výskyt. Exkurze i předchozí návštěvy lokality však nepotvrdily výskyt ropuchy krátkonohé. Během exkurze jsme pozorovali metamorfované ropuchy zelené, pulce rosničky zelené a skokana skřehotavého.

Večerní pátrání po ropuchách se protáhlo až do noci. Odměnou bylo např. pozorování juvenilních ropuch zelených. Foto: Martin Šandera.

Jedinec ropuchy zelené (*Bufo viridis*) krátce po dokončení metamorfózy. Foto: Martin Šandera.

Mločí setkání v Duchcově

Jiří Wolf

Dne 10. září 2016 proběhlo v Duchcově v pořadí již šesté setkání přátel ocasatých obojživelníků spojené se zahájením tradiční výstavy živých mloků v Poppelově výstavní síni Muzea města Duchcova, kde bylo tentokrát možno vidět mimo jiné všechny představitele rodu *Triturus* z chovů Radka Sejkory nebo sedm zástupců čeledi pamlokovitých (Hynobiidae).

Plakát k výstavě *Tajemný salamandr*. Foto: Martin Šandera.

Dopolední jednání „mlokařského semináře“ zahájil Vít Zavadil obecným představením ocasatých obojživelníků České republiky, vždy s vymezením rozlišovacích znaků a s promítnutím mapy výskytu. Na jeho vystoupení navázal Jiří Moravec, který představil chystanou monografii z řady „Fauna ČR“ zaměřenou na ocasaté obojživelníky a vyzval některé přítomné ke spolupráci. Tyto dva faunistické příspěvky vystřídal pojednání o ontogenezi druhu *Ichthyosaura alpestris* v kontextu „skokovitého vývoje“ od slovenského batrachologa Miloše Vatera. Mimořádný zájem u přítomných chovatelů mloků vyvolaly dvě následující přednášky Jiřího Vojara a Vojtěcha Baláže o chytridiomykóze ocasatých obojživelníků. Zajímavé bylo také vystoupení Jany Doležalové, která se zabývala hnědouhelnými výsypkami (mj. v okolí Duchcova) jako místy obývanými obojživelníky. Na závěr dopoledního bloku Martin Šandera pojednal o ocasatých jako o „obojživelnících roku“ a obecně o významu osvěty pro herpetologii a batrachologii, přinesl též na ukázkou výtisky časopisů *Herpeta* a *Pulec*.

Od 13 hodin probíhalo jako kulturní vložka odborného setkání čtení pražského básníka a šéfredaktora časopisu „Tvar“ Adama Borziče, jež navazovalo na dlouholetou tradici duchcovských „mločích čtení“, na kterých vystoupili od roku 2006 Věra Bartošková, Arnold Nowicki, Ivan Martin Jirous, Ladislav Puršl, Patrik Linhart a Luděk Marks, přičemž jedinou podmínkou jejich vystoupení bylo, aby se v něm objevil nějaký představitel ocasatých obojživelníků.

Jiří Wolf uvádí čtení Adama Borziče při zahájení vernisáže výstavy *Tajemný salamandr*. Foto: Martin Šandera.

V odpoledním bloku po zmíněném autorském čtení zazněly ještě tři referáty. První z nich od Radka Sejkory zajímavým způsobem popisoval neviditelný „ultrafialový“ svět čolků a mloků. Druhý dopodrobna popisoval v příspěvku Hynka Váši rozmnožování a ontogenezi představitelů dosud nepopsaného druhu z východopalearktického rodu *Paramesotriton*. Odpolední blok zakončil Radomír Zajíček zajímavými informacemi ze svých dlouholetých terénních výzkumů mloků skvrnitých *Salamandra salamandra* u Malé Veleně na Děčínsku.

Po obědě se zbytek „mlokařů“, kteří dosud neodjeli domů, vydal na duchcovské výsypky, kde procházel lokality druhů *Lissotriton vulgaris* a *Triturus cristatus*, aniž se ovšem podařilo některého z nich najít, naopak byli nacházeni někteří juvenilní představitelé bezocasých obojživelníků *Bufo bufo*, *Pelophylax ridibundus* a *Bombina bombina*. V pozdním odpoledni bylo duchcovské setkání ukončeno pozváním na setkání další v roce 2018.

Seminář o užovce stromové

Martin Šandera

Dne 22. září 2016 se konal v Ostrově v Městské knihovně Ostrov seminář nazvaný „Záchranný program užovky stromové – nové poznatky“. Pořadatelem semináře byla organizace ENKI, o.p.s. a hlavními organizátory byli Vít Zavadil a Petra Hesslerová. Seminář byl určen odborné i široké veřejnosti.

Přednáškový sál knihovny byl zaplněn účastníky, kteří během odpoledne vyslechli celou řadu zajímavých přednášek s krátkými přestávkami na občerstvení.

Seminář se konal v Městské knihovně Ostrov v zámeckém areálu.
Foto: Martin Šandera.

Během semináře zazněly tyto přednášky:

- Ing. Tomáš Čepelák (vedoucí odboru životního prostředí MěÚ Ostrov): Přírodní park Stráž nad Ohří se zaměřením na ochranu užovky stromové
- Ing. Radka Musilová, PhD. (Zamenis o.s., Osvinov): Realizace záchranného programu užovky stromové v Poohří
- Dr. Vít Zavadil (ENKI o.p.s., Třeboň), Ing. Radka Musilová, PhD. (Zamenis o.s., Osvinov): Nové nálezy užovky stromové v Karlovarském kraji
- Mgr. Antonín Krása (AOPK ČR): Zhodnocení devíti let realizace záchranného programu
- Bc. Vít Tejrovský (AOPK ČR, středisko Karlovy Vary): Možnosti ochrany plazů na území Přírodního parku Stráž nad Ohří a Ptačí oblasti Doupovské hory
- Dr. Vít Zavadil (ENKI o.p.s., Třeboň), Bc. Vít Tejrovský (AOPK ČR, středisko Karlovy Vary), RNDr. Jan Matějů, Ph.D. (Muzeum Karlovy Vary): Nové nálezy užovky stromové v Ústeckém kraji
- Mgr. Vladimír Melichar (Pila): Biotopy v území výskytu užovky stromové v Karlovarském a Ústeckém kraji
- Ing. Radka Musilová, PhD. (Zamenis o.s., Osvinov): Infocentrum o užovce stromové a přírodovědný park na Osvinově (30 min)

Vít Zavadil na začátku přednášky *Nové nálezy užovky stromové v Karlovarském kraji*. Foto: Martin Šandera.

Kromě některých účastníků ze vzdálenějších končin na seminář přišli či přijeli zejména místní z Ostrova, Stráže nad Ohří a okolí. Zájem místních ukázal na záslužné osvětové působení lidí zabývajících se ochranou užovky stromové v Poohří a je důležitý i pro samotnou užovku stromovou, aby v Poohří zůstala zachována i pro další generace a aby užovek třeba i přibývalo.

Představujeme projekty

Návrat želvy bahenní do přírody České republiky: výjimečný potenciál pískovny Hulín pro biodiverzitu

Projekt probíhal od března do září 2016 v rámci třetího ročníku soutěže Quarry Life Award. Hlavním řešitelem byl Michal Plátek, členové řešitelského týmu byli Martin Šandera, Šárka Cimalová a Daniel Benda. Studie se zabývala využitím potenciálu pískoven pro návrat (repatriaci) populace původní linie želvy bahenní do ČR. Modelovou lokalitou byla pískovna Hulín.

Součástí studie byl průzkum biodiverzity významných skupin rostlin a živočichů. Výstupem byl podrobný plán analyzující všechna pozitiva i negativa případné repatriace želvy bahenní. Měření teplot substrátu ukázalo na možnou úspěšnou inkubaci vajec želvy bahenní v pískovně Hulín a v dalších pískovnách s obdobnými teplotními podmínkami. Výsledky studie budou publikovány v časopise Herpeta.

Východní část těžebního prostoru pískovny Hulín, kde budou postupně naplavovány výpěrky. Foto: Martin Šandera.

Potencionálně vhodná tůň pro želvu bahenní ve východní části pískovny Hulín vzniklá po počátečním naplavování výpěrků.
Foto: Martin Šandera.

Michal Plátek při odkrývání teplotního dataloggeru ze substrátu v pískovně Hulín. Foto: Martin Šandera.

Poznejte nejohroženější českou žábu

Projekt organizace Herpeta „Poznejte nejohroženější českou žábu“ je realizován v druhé polovině roku 2016 a je součástí projektu „Propagace záchranných programů zvláště chráněných druhů v České republice“, projektu Beleco, z.s., který je finančně podpořen Ministerstvem životního prostředí. Vedle samotné propagace připravovaného záchranného programu pro ropuchu krátkonohou je cílem projektu zlepšit informovanost široké veřejnosti, pozitivně ovlivnit veřejné mínění a zapojit co nejvíce lidí do sledování výskytu ropuchy krátkonohé.

Ropucha krátkonohá (*Epidalea calamita* nebo též *Bufo calamita*). Většina jedinců má nápadný světlý proužek uprostřed zad. Foto: Martin Šandera.

V rámci projektu „Poznejte nejohroženější českou žábu“ budou vytvořeny propagační pomůcky, bude realizován výukový program pro školy „Nejohroženější žába v ČR“ a budou pořádány besedy a exkurze. Některé formy propagace budou trvale informovat veřejnost o ropuše krátkonohé. Ropucha krátkonohá je nejen nejohroženější českou žábou, ale je možné ji označit i za vlajkový a zejména deštníkový druh. Na písčiny a podobné biotopy u mokřadů je vázána celá řada dalších vzácných druhů, zejména bezobratlých a rostlin. Ochranou ropuchy krátkonohé a jejích lokalit se tak chrání celá řada ohrožených druhů.

Mladý (juvenilní) jedinec ropuchy krátkonohé. U některých jedinců ropuchy krátkonohé, zejména u juvenilních, nemusí být proužek na zádech nápadný a pak by mohlo dojít k záměně s ropuchou zelenou (porovnejte s obrázkem ropuchy zelené na str. 2). Foto: Martin Šandera.

Kalendář akcí

- 7. – 9. 10. **Setkání přátel obojživelníků a plazů**
Prachov
- 9. 10. **Žabí běh Prachov**

Předplatné

Předplaťte si tištěné verze časopisu Pulec (čtvrtletník) a časopisu HERPETA (odborný časopis, 1x ročně) za 200 Kč/rok. Automaticky se stanete přidruženými členy organizace HERPETA a budete dostávat pozvánky na exkurze a další akce HERPETY a spolupracujících organizací.

Grafika a tisk předplacených a ukázkových výtisků:
Tiskárna F-PRINT Krchleby
Fotogalerie obrázků z akcí: <http://herpeta.rajce.idnes.cz/>
Vydavatel: HERPETA – Česká asociace pro ochranu a výzkum obojživelníků a plazů, Šípková 1866/12, 142 00 Praha 4 Krč (kontakty: m.sandera@seznam.cz, 731 060 253), ve spolupráci s Muzeem přírody Český ráj a Českou herpetologickou společností – vydáno s finanční podporou Akademie věd České republiky.

www.herpeta.cz

